

А.Д. Кембилова, Ж.А. Кожекенова
С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университеті

ШЫМКЕНТ ҚАЛАСЫНДАҒЫ ОБЛЫСТЫҚ БАЛАЛАР АУРУХАНАСЫ МЫСАЛЫНДА БАЛАЛАРДЫҢ АУРУШАҢДЫҒЫН БАҒАЛАУ (ӘДЕБИ ШОЛУ)

Соңғы жылдары дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының берген статистикасы бойынша иммунитеті төмен, жиі ауыратын балалар аурушаң балалардың саны артуда. Бұл мақалада балалардың аурушаңдығы талданады. Дәлірек айтқанда, Шымкент қаласындағы облыстық балалар ауруханасы объектісінің мысалында аурушаң балалардың жағдайы медициналық-әлеуметтік бағалаудан өтеді. Тақырып бойынша ғылыми әдебиеттер талданып, статистикалық мәліметтер беріледі.

Түйінді сөздер: балалардың аурушаңдығы, медициналық-әлеуметтік бағалау, облыстық балалар ауруханасы

Өзектілігі

Соңғы жылдары балалар мен жасөспірімдердің денсаулығы жағдайында жағымсыз құбылыстардың өсу үрдісі байқалады. Балалар аурушаңдығының абсолюттік және салыстырмалы өсуі байқалады, патологиялық процеске бірнеше ағзалар мен жүйелердің тартылуымен сипатталатын созылмалы инфекциялық емес соматикалық аурулардың жиілігі артады. Тыныс алу органдарының аурулары балалар мен ересектерде сырқаттанушылық құрылымында бірінші орынды алады. Ең алдымен, бұл топқа жиі және ұзақ ауыратын балаларға кіреді.

Балалардағы жиі суық тию проблемасы көктемгі-қысқы кезеңде, ЖРВИ маусымдық аурушаңдығының табиғи өсуі байқалғанда аса өзекті болып табылады. Сонымен, жиі ауыратын балалар - бұл диагноз емес, балалар кіретін диспансерлік есепке алу тобы [1].

Жиі ауруларға ұшыраған, иммундық жүйенің жұмыс істеуі бұзылған балаларды диспансерлік бақылаудың жеке тобына бөлу қажет. ЖРЗ жиілігі жылына 8 ретке дейін асқынулар болмаған кезде норманың нұсқасы болып табылады, бұл ретте иммундық бұзылулар (иммундық теңгерімсіздік) тұрақты емес, иммундық жүйемен өтеледі. "Иммунокомпроменттелген" балалардың жоғары инфекциялық ауруы сыртқы байланыстарға және патогенді флораға байланысты қайталанған жергілікті инфекциялармен және/немесе созылмалы ошақтық аурулармен сипатталады. Балалардың тыныс алу ағзаларының аурулары бірте-бірте өсіп келе жатқан Медициналық және әлеуметтік проблеманы білдіреді, Біздің климатымыздың ерекшелігі есебінен Шымкентте оның ерекше өзектілігі бар. Жиі ауыратын балалардың үлесіне балалар ауруларының барлық жағдайларының төрттен жартысына дейін келеді. Ерте жастағы балалар жиі ауырады, ал олардың арасында - екі жастан үш жасқа дейін.

Жиі ауыратын балалардың денсаулық жағдайын зерттеуге көптеген жұмыстар арналған, өйткені мұндай емделушілер педиатриялық практикада көптеген диспансерлік топты құрайды. Осы мәселе бойынша көптеген зерттеулерге қарамастан, қазіргі уақытта дейін терминологияда да, этиология, патогенез, балалардың осы категориясын оңалту мәселелерінде де берілген түсіндірмелер әртүрлі болып келеді [2,3].

Қазіргі уақытта аурушаң бала деген жіті респираторлық аурулармен жиі ауыратын балаларды білдіреді; бұл ретте респираторлық инфекциялардың жиілігі баланың жасына байланысты. Мұндай балалардың аталған инфекциялардың жиі дамуына ықпал ететін тұқым қуалайтын, туа біткен немесе созылмалы аурулары жоқ. Демек, аурушаңдық-бұл диагноз емес, диспансерлік бақылау тобы, онда тұрақты органикалық бұзылуларсыз ағзаның қорғау жүйелеріндегі транзиторлық түзетілетін ауытқулардан туындайтын жиі жіті респираторлық аурулары бар балаларды қамтиды. Балалар жасындағы сырқаттанушылықтың жиілігін бағалау тәсілдері әртүрлі елдерде әрдайым сәйкес келе бермейді. Сонымен, Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының анықтамасына сәйкес аурушаң балалар қатарына бір жыл ішінде респираторлық аурудың 5-тен астам эпизодтарын өткерген балалар жатады.

Ресей медицина ғылымдары академиясының академигі А. А. Баранов пен профессор В. Ю. Альбицкий аурушаң балалар тобына 1 жасқа дейінгі балаларды, егер олар ЖРВИ (жіті респираторлық вирустық инфекция) жылына 4 және одан да көп рет; 1 жастан 3 жасқа дейін – жылына 6 және одан да көп;

3 жастан 5 жасқа дейін – жылына 5 және одан да көп;

5 жастан асқан балалар-жылына 4 және одан көп рет басынан өткізгенді жатқызады. Емхана жағдайында 900 бала бақылауда болды, оның ішінде 3 жасқа дейінгі 244 бала, бұл 27,1%-ды құрайды, оның 25% - ы ЖРВИ-мен 4 реттен артық ауырады [4].

Иммунитеттің төмендеуіне және суық тию ауруларының жиілігіне әсер ететін факторлар:

- Құрттар;
- Экологиялық қолайсыз аудандарда тұру;
- Операциялық араласулар;
- Егер бала дизентериямен, сальмонеллезбен, пневмониямен, ангинамен ауырса;
- Тұмаумен, қызылшамен, басқа да вирустық аурулардан кейін;
- Антибиотиктерді ұзақ қабылдау және нәтижесінде-дисбактериоз;
- босану кезінде анасының жасы 35 жастан жоғары болуы;
- Шала туған балалар немесе дене салмағы 3000г кем туылған кезде;
- Жасанды тамақтандыру.

Отандық педиатрияның басым бағыттарының бірі медициналық-әлеуметтік қатер тобына жататын ұзақ және жиі ауыратын балалардың денсаулық жағдайын жақсарту болып табылады. Балалардың осы тобының есебінен балалардың барлық аурушаңдығының жартысынан астамы қалыптасатыны анықталды. Бұдан басқа, осы топтағы балалар көбінесе баланың мүгедектігіне әкелетін созылмалы аурулардың пайда болу қаупі жоғары. Жиі ауыратын балаларды дәрі-дәрмекпен емдеу пациентке өмірдің оңтайлы сапасын қамтамасыз етуге және бұзылған денсаулықты қалпына келтіруге бағытталуы және

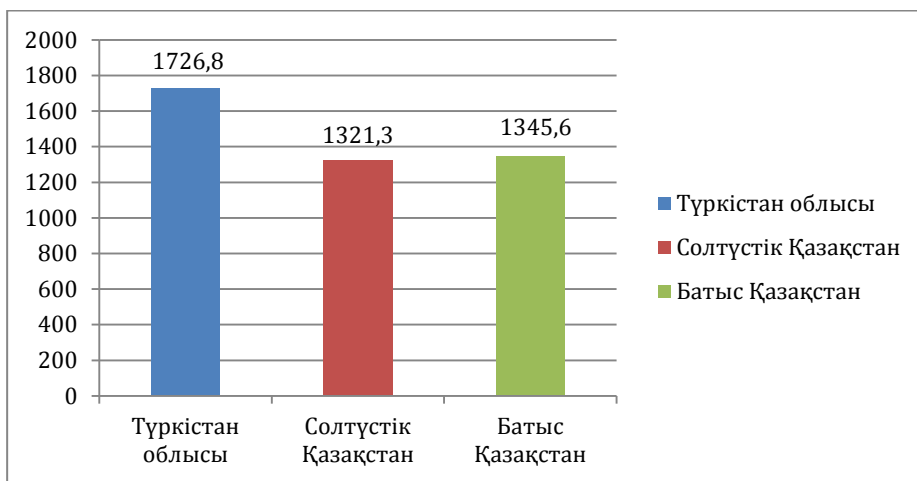
препараттарды медициналық қолдануға арналған клиникалық-фармакологиялық мақалалар мен нұсқаулықтардың талаптарына қатаң сәйкес жүргізілуі тиіс [5].

Шымкент қаласындағы облыстық балалар ауруханасы - бұл облыс тұрғындарына жоғары мамандандырылған және мамандандырылған шұғыл және жоспарлы хирургиялық, педиатриялық және реанимациялық көмек көрсететін көп бейінді стационар, сондай-ақ ауысымда жоспарлы саны 240 адам болатын емханада консультациялық-диагностикалық қызметтер көрсетеді.

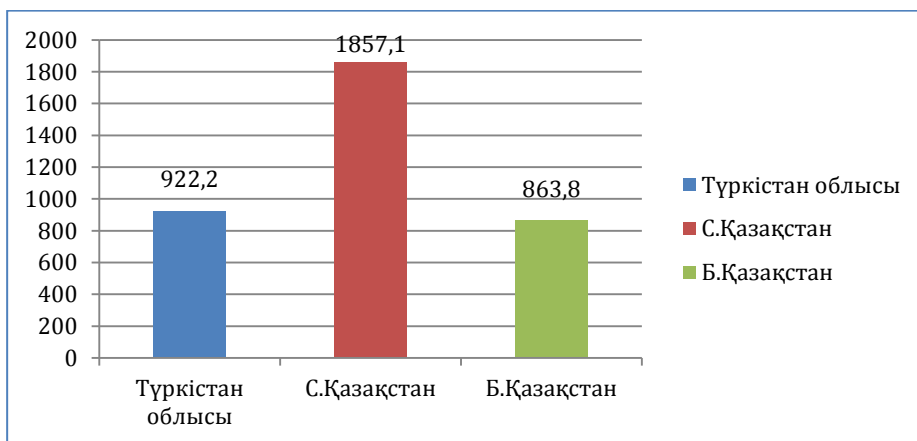
Он жыл қатарынан облыстық балалар ауруханасы жаңа туған нәрестелер хирургиясының аймақтық орталығы мәртебесінде оңтүстік өңірдің, оның ішінде Қызылорда облысының дамуында әртүрлі кемістіктерден зардап шегетін балаларына жоғары мамандандырылған және мамандандырылған хирургиялық көмек көрсетеді.

Аурухана ғимараты жаңа, типтік, 2011 жылы пайдалануға берілді. Барлық қажетті операциялық залдар мен реанимация және қарқынды терапия бөлімшелері операция жүргізу мен балаларға операциядан кейінгі күтім жасау үшін стандарттардың талаптарына сәйкес келеді. Аурухана барлық аймақтағы педиатриялық қызметтің бас орталығы ретінде үйлестіруші рөл атқарады. Мамандар телемедициналық байланыс бойынша да, санитарлық авиация бойынша да консультациялық-диагностикалық қызметтерді көрсетеді [6].

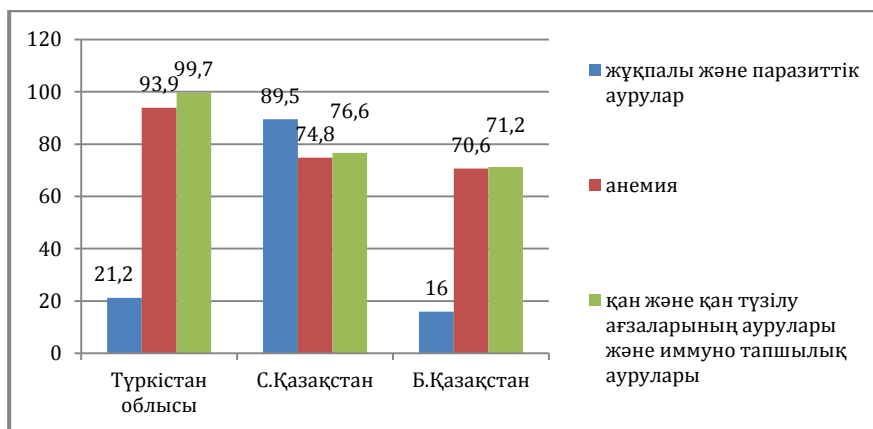
2018 жылғы Түркістан облысы бойынша балалардың сырқаттанушылық деңгейінің типтік динамикасын көрсететін статистикалық деректері келтірілген (сурет1,2,3).

Сурет 1 - 2018 жылғы Түркістан, Солтүстік Қазақстан және Батыс Қазақстан облыстарының бір жасқа дейінгі 1000 балаға шаққандағы аурушандықтың салыстырмалы көрсеткіштері

Сурет 2 - 0-5 жасқа дейінгі 1000 балаға шаққандағы аурушандықтың салыстырмалы көрсеткіштері

Сурет 3 - 0-5 жасқа дейінгі 1000 балаға шаққандағы аурушандықтың салыстырмалы көрсеткіштері

Жиі ауыратын балалар мәселесін шешу үшін, санын азайту және иммунитеттерін ішкі тұрғыдан күшейту мақсатында, Шымкент қаласындағы облыстық балалар ауруханасы иммуномодуляциялық терапияға жүгінеді. Иммуномодуляциялық терапия жиі ауыратын аурушаң балаларға көрсетілгені белгілі. Иммуномодуляторлар-иммундық жүйенің бұзылған функцияларын қалпына келтіретін дәрілік препараттар. Иммуномодуляторлар:

* инфекцияға қарсы этиотропты терапияның тиімділігін арттыру;

* ремиссия ұзақтығын арттыру және қайталанған ЖРВИ кезіндегі асқынулар жиіліктің төмендеуі (және госпитализациялар);

* жұқпалы асқынулардың дамуының алдын алу;

* иммундық жүйенің бұзылған параметрлерін қалпына келтіру үшін тағайындалады [8].

Осылайша, иммуномодуляторлардың үлкен медициналық және әлеуметтік-экономикалық маңызы бар, өйткені ЖРВИ аурушандығын төмендетуге, асқынулардың дамуының алдын алуға және ОББ иммундық мәртебесін қалыпқа келтіруге бағытталған. Алайда, иммуномодуляторларды тағайындау көрсеткіштері туралы ЖРВИ стандартты терапиясын уақтылы жүргізу жағдайында жиі ЖРВИ дамиды және бұл емнің үлкен табысы болмаған жағдайларда ғана айтуға болады.

Қорытынды

Мақала барысында айтып өткеніміздей, балалар аурушандығы жиі кездеседі. Берілген мақалада біз осы мәселе төңірегінде талдаулар жасадық. Шымкент қаласындағы облыстық балалар ауруханасы объектісіне тоқталып өттік. Тақырып бойынша ғылыми әдебиеттер талданып, статистикалық мәліметтер берілді. Жиі ауыратын балаларға арналған иммуномодуляциялық терапия талданды.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Романцов М.Г., Мельникова И.Ю. часто болеющие дети: актуальная проблема педиатрии // Успехи современного естествознания. – 2014. – № 10. – С. 16-18;
2. Вавилова В.П., Перевощикова Н.К. Образовательная программа для педиатров и врачей общей практики «Реабилитация часто болеющих детей». – М.: 2004. – 44 с.
3. Таточенко В.К., Каганов Б.С. Реконвалесценты, часто болеющие и лица с бронхолегочной патологией. В кн.: Вакцинопрофилактика при нарушении здоровья. – М.: 2000. – 38 с.
4. URL: https://www.phyto-apipharm.com/blog/chasto_bolejuschie_deti
5. Альбицкий В.Ю., Баранов А.А. В кн.: Часто болеющие дети. Клинико-социальные аспекты, пути оздоровления. – Пермь: 2006. – 86 с.
6. URL: <https://otyrary.kz/2014/08/v-shymkente-specializirovannaya-pediatricheskaya-sluzhba-centralizuetsya/>
7. 2018 жылда Қазақстан Республикасы халқының денсаулығы және денсаулық сақтау ұйымының қызметі статистикалық жинақ.
8. URL: <http://www.shymzdrav.gov.kz/ru/>

А.Д. Кембилова, Ж.А. Кожекенова

Казахский Национальный медицинский университет имени С.Д. Асфендиярова

ОЦЕНКА ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ ДЕТЕЙ НА ПРИМЕРЕ ОБЛАСТНОЙ ДЕТСКОЙ БОЛЬНИЦЫ В Г. ШЫМКЕНТ (ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ)

Резюме: В последние годы растет число часто болеющих детей с низким иммунитетом по статистике, предоставляемой Всемирной организацией здравоохранения. В статье приводятся сравнительные данные по заболеваемости часто болеющих детей, в частности, на примере областной детской больницы г. Шымкент.

Ключевые слова: заболеваемость детей, медико-социальная оценка, областная детская больница

A.D. Kembilova, Zh.A. Kozhekenova
Asfendiyarov Kazakh National medical university

**MEDICAL AND SOCIAL ASSESSMENT OF CHILDREN'S MORBIDITY ON THE EXAMPLE OF THE REGIONAL
CHILDREN'S HOSPITAL IN SHYMKENT
(LITERATURE REVIEW)**

Resume: In recent years, the number of children who are often ill with low immunity has been growing according to the statistics provided by the world health organization. This article analyzes the incidence of frequently ill children. In particular, the object of the regional children's hospital in Shymkent is used for medical and social assessment of the condition of sick children.

Keywords: frequently ill children, medical and social assessment, regional children's hospital